

Prof. Dr. Karel Laštovka:

Rozhodnutí Nejv. Spr. soudu R. Č. S.

Řízení správní, odmítnutí podání úřadem.

Nález spr. soudu 17. VI. 1926, č. 22.502.

Šlo o rekursu spolku proti výměru úřadu spolkového. Podání to bylo vyhotoveno a podáno advokátem a přiložena plná moc pro tohoto advokáta, opatřená razítkem spolku a podpisem starosty, kdežto podle stanov spolkových se vyžaduje k podpisu všech listin mimo podpis předsedův také podpis jednatelův. Tato formální vada písemné plné moci není však po názoru správního soudu ještě důvodem pro odmítnutí odvolání. Předem dlužno uvážit, že podle všeobecně uznané zásady mohou strany — a to stejně osoby fyzické jako právnické — činit podání v řízení správním prostřednictvím zmocněnce. Z toho následuje, že takové podání nemusí být podepsáno stranou samou, nýbrž že stačí, je-li podepsáno tímto zmocněncem. Podle § 1005. obč. zák. může smlouva zmocňovací být uzavřena nejen písemně, nýbrž i ústně, a není předpisu, jež by v řízení správním ukládal buďsi všeobecně nebo třeba jen spolkům, že k podáním, činěným zmocněncem, musí být připojen písemný doklad o zmocnění, t. i. plná moc.

Na základě tohoto stavu platného práva dospěl správní soud v četných svých nálezech ohledně osob fyzických k právnímu názoru, že správní úřad není oprávněn bez meritorního projednání odmítnouti odvolání podané zmocněncem jménem strany jedině z toho důvodu, že k odvolání (stranou nepodepsanému) není přiložena plná moc buď vůbec nebo aspoň ne v náležitě formě, nýbrž že úřad jest povinen — má-li pochybnost o tom, zda osoba odvolání podávající byla stranou k tomu řádně zmocněna — straně poskytnouti možnost, aby předložila dodatečně plnou moc řádně vyhotovenou. Viz o tom zejména nálezy Boh. A 4600 a 4601, 4689 a 4857, z nichž poslední vydán na základě usnesení odborného plena z 22. VI. 1925 čís. pres. 581.

Nejinak má se po názoru správního soudu věc tam, kde jako strana vystupuje **spolek**. Bylo již shora zdůrazněno, že není pozitivního předpisu, jež by spolky omezoval ve všeobecně uznané volnosti stran činit podání k úřadům prostřednictvím zmocněnce, a že také není jim žádnou pozitivní normou uloženo přikládati k podáním takovým písemnou plnou moc. Snad mohl by v tom směru ten který spolek být omezen vlastními stanovami, leč o takový případ zde nejde.

V § 4. lit. f) všeob. spolk. zák. z r. 1867 je předešláno, že ze stanov spolku musí být patry náležitosti, jichž je třeba k platnému usnášení se, k vyhotovením a vyhláškám. Z ustanovení toho ovšem plyne, že taková usnesení, vyhotovení a vyhlášky mají k platnosti své zapotřebí zachování oněch náležitostí, jež pro ně stanovy spolkové předpisují. Aplikováno na spornou dnes otázku, znamená to tedy tolik, že ono usnesení, jímž spolek advokáta k podání rekursu zmocnil, muselo se státi oním orgánem a v oně formě, jak to stanovy předpisují, a že plná moc, kterou se advokát vykáže, potřebuje ke své platnosti podpisu oněch funkcionářů, jimž stanovy podpisování spolkových listin ukládají.

Avšak sporné dnes otázky se předpisy ty vůbec nedotýkají, neboť nedá se z nich vyvoditi povinnost spolku, resp. jeho zmocněnce, aby při podání na úřad přiložili zároveň písemný doklad o zmocnění. Nestalo-li se tak, resp. nestalo-li se tak ve formě, jak to stanovy předpisují, mohlo to sice u úřadu vzbuditi pochybnost o tom, zda spolek se na podání rekursu a na zmocnění advokátovu platně usnesl, nesmělo mu to však být důvodem pro odmítnutí odvolání a limine. Byl proto povinen dáti spolku, ev. jeho zmocněnci příležitost, aby v přiměřené lhůtě pochybnost úřadu vhodným způsobem odstranil.

Poplatek z narovnání na Slovensku.

Z nálezu spr. soudu 4. IX. 1926, čís. 17.781.

O zpoplatnění soudních narování jedná § 42. zák. čl. XLIII/1914, který v odst. 4. stanoví všeobecně, že ze soudních narování má se zaplatiti poplatek při jich uzavření v kolcích ma protokol, který o narování je sepsán. Není-li pak předpisu, který by z této všeobecné poplatkové povinnosti nějaká, na př. podmíněčná narování vyjímal, nelze tvrditi, že na podmíněčná narování soudní cit. předpis se nevztahuje.

Vyslovil-li tedy úřad, že pro poplatkovou povinnost stěžovatelovu je bezvýznamno, bylo-li soudní narování podmíněčné a nabylo-li právních účinků, čili nic, a že poplatek bylo zapraviti již při ujednání soudního narování, neporušil zákon.

Převodní poplatek na Slovensku.

Dle nálezu správného soudu 10. júna 1920, čís. 12.416 § 58. zákona čís. 81/1920 priznáva výhody poplatkové ohľadne prevodov prídelu v smysle tohoto zákona a nemôže sa toto výmínečné ustanovenie extenzívne vykladať v ten smysel, že výhoda tá vzťahuje sa na každé právne jednanie, ktorým sa nadobudne vlastníctvo zabraného majetku V danom prípade nešlo o prídel zabraného majetku stážovateľom, ale iba o kup zabraného majetku smluvou kúpno-predajnou, tedy o právne jednanie priamo z majiteľa na kupujúcich. Okolnosť, že smluva tá vyžaduje schválenia Štátneho pozemkového úradu dľa § 15. zákona č. 215/1919 Sb., nemení nič na veci, — ukúpené nemovitosti nestávajú sa následkom schválenia prídelom v smysle cit. § 58. a právom preto výhoda nepriznaná.

Poplatek emisní na Slovensku.

Dle nálezu spr. soudu 4. IX. 1926, čís. 18.034 jest poplatek emisní svou povahou poplatkem ze smlouvy společenské. Poněvadž podle § 16. popl. pravidel vzniká právo státu na poplatek v době, kdy právní jednání bylo uzavřeno, vzniká také nárok státu na poplatek emisní platným uzavřením smlouvy o společnosti akciové, t. j. vzhledem k ustanovení § 149. č. 3. uh. obch. zákoníka, resp. též §§ 160. a 181. leg. cit. zápisem společností do obchodního rejstříku.

Jakmile tedy akciová společnost do obchodního rejstříku jest zapsána, může býti od ní požadován poplatek emisní bez ohledu na to, že ještě nepřikročila k vydání akcií, neboť předpisem § 7. zák. čl. XVII/1869 stanoven byl nejpozdější termin k placení emisního poplatku i pro ty případy, že poplatek až do té doby přes provedený již zápis společnosti do obchodního rejstříku nebyl od úřadu předepsán. Předpisem tím stanoví se, že akcie absolutně nesmějí býti vydány před zapravením poplatku emisního, neznamená však předpis ten nikterak, že by úřad poplatek emisní po provedeném zápisu akciové společnosti do obchodního rejstříku nemohl předepsati ihned, tedy bez ohledu, bylo-li s vydáváním akcií započato či nic, neboť v pol. 77/99. I., B, 2a popl. prav. jest výslovně ustanoveno, že poplatek tento zaplatiti jest i před vydáním akcií.

Rozdíl mezi bytem naturálním a služebním.

Podle nálezu spr. soudu ze dne 30. IV. 1926, čís. 9166 plyne z § 12. zákona čís. 47/1873 ř. z. a z vládního nařízení čís. 154/20, že rozdíl mezi naturálním bytem, t. j. bytem, na který má úředník nárok na základě svého úředního postavení — a mezi úředním (služebním) bytem, t. j. takovým bytem naturálním, v němž bydliti má úředník spolu povinnost — nespočívá v ničem jiném, než že při naturálním bytě se úředníku srážá jistá kvota z požitků, kdežto při služebním bytě — zřejmě vzhledem k oně povinnosti úředníkově v něm bydleti — nikoli.

Poplatky z výmazného prohlášení na Slovensku.

Dle nálezu spr. soudu 21. V. 1926, čís. 7330 a 24. IX. 1926, čís. 10.115 podléhá prohlášení, jímž svoluje hypotekární věřitel k výmazu práva zástavního za pohledávku bez udání důvodu zániku tohoto práva a k němuž není připojena kvittance o zániku pohledávky věřitelovy, dle saz. pol. 92 uh. poplatkových pravidel — není-li zde darování — poplatku jako kvittance dle obnosu a stupnice II.

Dávka z přírůstku hodnoty. Úřady příslušné.

Nález spr. soudu 9. IX. 1926, čís. 18.107.

Dle § 58., odst. 1. zákona čís. 329/21 (obecní finanční novela) přešla zřízením okresních a župních výborů zásadně působnost bezprostředních dohlédacích úřadů na okresní výbory a působnost vyšších úřadů dohlédacích na župní výbory, o odvolání však ve věcech dávkových (§ 44. zák. č. 329/21) mají dle odstavce 2. § 58. rozhodovati po zřízení těchto úřadů okresní a župní senáty. Zákon upravující řízení před těmito senáty (§ 43. zák. č. 158/20) nebyl však dosud vydán a následkem toho nemohly dle § 44. cit. zák. ani uvedené senáty dosud býti zřízeny. Ze srovnání odst. 1. § 58. s ustanovením věty 2. odst. 2. téhož § jest ale patrno, že pokud jde o velké a malé obce, přísluší na Slovensku, počínaje dnem 1. ledna 1923, dokud nebudou zřízeny župní a okresní senáty podle zákona čís. 158/20, rozhodování ve věcech dávkových a tedy i o dávce z přírůstku hodnoty okresním a župním úřadům.

Rozhodoval-li proto okresní výbor, jest rozhodnutí jeho nezákonné.

Dávka z přírůstku hodnoty. Výklad § 16.

Nález spr. soudu 4. IX. 1926, čís. 22.024.

Vládní nařízení čís. 545/20 stanoví v § 16. odst. 1. poslední věta, že úřad vyměří dávku na základě pomůcek, jež má po ruce, nevyhoví-li zcizitel vyzvání, aby podal přiznání v dané lhůtě, ač na následky nevyhovění byl upozorněn, v § 16. odst. 2. pak, že okolnosti, na základě kterých se činí při vyměření dávky nárok na výhody (přípočty a pod.), jest v přiznání uvést i a hodnověrně prokázat, jinak k nim při vyměření dávky nebude přihlíženo.

Z ustanovení těch plyne jednak, že jest bezvýznamnou okolností, tvrzená stěžovatelkou, že přiznání zaslala úřadu, ježto dávkový řád žádá, aby přiznání bylo podáno úřadu, tudíž věci a povinnosti strany jest učiniti opatření, aby přiznání skutečně k úřadu došlo, jednak, že úřad může dávku vyměřiti na základě pomůcek, jež má po ruce, t. j. jež si sám opatří, aneb které jsou ve spisech obsaženy, ježto strana, která, ač k tomu vyzvána, nepodala včas u úřadu přiznání k dávce, jest vyloučena ze součinnosti při úředním zjišťování skutkových předpokladů pro vyměření dávky, jakož i že strana obmeškává, pozbývá nároku, aby k okolnostem v § 16. odst. 2. zmíněným, zejména k přípočtům dle § 8. dávkového řádu přihlíženo bylo.

Zastavení požitků duchovnímu dle čl. XIV/1898 a XIII/1909.

Správní soud vyslovil v nálezu čís. 5491/26 a čís. 17.762/26 právní názor, že katolický biskup na Slovensku jako takový není legitimován ke stížnosti na Nejvyšší správní soud do rozhodnutí referátu ministerstva školství a nár. osvěty, kterým byly odepřeny duchovnímu platy od státu.

Názor ten odůvodnil soud tím, že nárok na kongruové doplatky duchovním ve správě duchovní podle zák. čl. XIV/1898, resp. XIII/1909 stejně jako na starobní přídavek podle zák. čl. XXXVIII/1913, na ošacovací příspěvek podle min. nařízení čís. 2500/1918 M. E. s. z. č. 208 magyarszági rendeletek tara a na mimořádná nadlepení platová, poskytovaná vládou Čsl. republiky, přísluší jen tomuto duchovnímu, nikoliv však jeho církevní vrchnosti.

Domovské právo. Domovský list.

Z nálezu spr. soudu 2. IX. 1926, čís. 17.769.

Podle § 17. zák. čl. XXIII/1886 je obec povinna k ústní nebo písemné žádosti jednotlivce nebo k vyzvání súčasného úřadu vydati vysvědčení o příslušnosti nebo předložití věc vyššímu úřadu ke zjištění příslušnosti.

Neužije-li obec práva takto jí daného, aby vyvolala rozhodnutí vyššího úřadu o tvrzené příslušnosti, nýbrž uzná-li příslušnost a vydá-li o tom žadateli vysvědčení, dlužno listinu takovou na tak dlouho považovati za plný důkaz o uznané příslušnosti, pokud nebyl prokázán opak. K tomuto průkazu nestačí ovšem pouhé tvrzení obce, že vysvědčení bylo vydáno omylem a že osoba dotčená do obce nepřisluší, nýbrž je třeba, aby obec prokázala, že osoba dotčená byla v době vydání vysvědčení příslušníkem obce jiné, nabyvši ho tam některým z nabývacích způsobů v zákoně uvedených.

Výpomoci při válečných škodách.

Dle nálezu spr. soudu Boh. LXXX a ze dne 2. IX. 1926, čís. 17.778 není nároku před Nejvyšším správním soudem stíhatelného na poskytnutí nezbytné podpory podle nařízení č. 556/1920.

Kancelářští oficianti. Povaha služebního poměru.

Poměr ten jest poměrem soukromoprávním.

Nejvyšší správní soud vyslovil již v nálezu Boh. čís. 2897 adm. právní názor, že služební poměr kancelářských oficiantů, založený ministerským nařízením čís. 21/14 ř. z. jest se zřetelem na předpis § 6. odst. 3. tohoto nařízení považovati za soukromoprávní poměr námezdní, o kterém vzhledem k ustanovení § 105. ústavní listiny nepřisluší Nejvyššímu správnímu soudu dle § 3. lit. a) zákona o správním soudě rozhodovati, leda že by šlo o opatření nebo rozhodnutí správních úřadů, kterým kancelářskému oficiantu jest znemožněno, aby pokračoval dle § 105. ústavní listiny. Tento soukromoprávní služební poměr nebyl ani pozdějším nařízením vlády republiky Československé čís. 275/24 změněn v poměr veřejnoprávní, o němž přísluší Nejvyššímu správnímu soudu judikovati, natof dle nálezu správního soudu 6. IX. 1926, čís. 16.175.

V § 1. vládního nařízení čís. 275/24 bylo stanoveno jenom tolik, že ustanovení prvního odstavce č. 1. § 31. nařízení veškerého ministerstva čís. 21/14 ř. z. neplatí pro kancelářské oficianty (bez rozdílu pohlaví), kteří nejpozději v den 1. dubna 1925 dovrší 10 roků služby započítatelné pro postup do vyšší třídy služebního stáří. Ustanovením tímto byl služební poměr kancelářských oficiantů prohlášen za určitých předpokladů za nevypověditelný a za nezrušitelný následkem neschopnosti ke službě nebo jinaké služební překážky. Tím byly sice v určitých směrech modifikovány dosavadní předpisy o tom, jak se služební poměr kancelářských oficiantů končí, na právní povaze poměru toho jako poměru soukromoprávního však předpisem tímto se nic nezměnilo.

Okresní nemocenské pokladny na Slovensku.

Nález spr. soudu 14. IX. 1926, čís. 18.556.

Dle zák. čl. XIX/1907 povinnost okresních dělníky pojišťujících pokladen hraditi útraty nemocničního ošetření a zaopatření předpokládá, aby pokladna z titulu členství byla zavázána k podporování onemocnělého (arg. § 59. zák. čl. XIX/1907).

Členství a nárok na nemocenské podpory zaniká u členů pojištění podrobených dnem, kterého vystoupí ze zaměstnání (arg. § 60. odst. 3. cit. zákona).